20
B 8812
Vidit
des Regierungs-Raths
Frankfurt a/M.

NATAL. JOSEPHI PALLUCCI

AUGUSTISS. IMPERATORIS, ET IMPERATRICIS
REGINÆ CHIRURGI, ACADEM. REG. SCIENT.
ET REG. CHIRURG. PARIS.
CORRESP., &c.

METHODUS
CURANDÆ FISTULÆ
LACRYMALIS.

VINDOBONÆ,
TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAREÆ
REG. MAJESTATIS AVLÆ TYP. ET BIBLIOP.

MDCCLXII.

305881

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PRÆFATIO.

Cum Fiſtula Lacrymalis, canthum Oculi majorem, ſive angulum interiorem occupans, dirum morbi genus conſtituat, nedùm viſum hebetans, ſed & formæ ſpeciem magnopere lædens, incredibile eſt,

 quan-

quantum ſtudii, atque laboris, viri etiam in arte celebres impenderint, ut & morbi hujuſce naturam detegerent, & media queis ſuccurrerent, pro voto ſtatuerent: Aſt plane dolendum eos, qui multa ſane in utrumque finem propoſuere, ſcopum hactenus non attigiſſe. Sive enim nomenclaturam conſideres, ſive Fiſtulæ Lacrymalis ætiologiam inſpectam habere deſideres, tot ex auctorum, opinionumque diſcrimine emergunt tenebræ, ut quaquaverſum oculos convertas, quid ſit, unde, & quo ſuo vocetur nomi-

ne

ne adhuc ignores. Idem fermè dicendum de propoſitis curæ methodis, multis quidem, at nulla planè, quæ facili, & integræ curationi hucusque ſufficiat. Quod cum ipſe viderim, ac frequenti exercitatione, velut manibus contrectaverim, deeſſe non potui, quin aliam ab aliis ineundo viam, eò me verterim, unde Fiſtula lacrymalis trahit geneſim; ut clara mihi, juxta monitum ſummi Hippocratis, idea morbi comparata, ejus proinde curæ tutius perficiendæ ſufficerem.

Cum igitur quodvis morbi genus

nihil aliud ſit, quam impedita, vel læſa partium functio, ideo apprime inſtiti contemplationi fabricæ, nec non uſus illarum partium, ex quarum affectione Lacrymalis Fiſtula oritur. Partium ergo fabrica, uſuque ſedulo examine exploratis, cum ad morbi ætiologiæ intelligentiam pervenerim, longè ſanè facilius, quam quavis alia antehàc auctorum lectione; facili quoque negotio media mihi pro Fiſtulæ cura ſeſe obtulere; quæ multiplici ſucceſſuum fortuna optima confirmantur. Quamobrem indies vel ipſe

confirmor, ad artis emolumentum, & ægræ humanitatis commodum, referre maximi ſingulare in partium ſymmetriam, uſumque ſtudium. Cui planè ſi proclive illud, atque inſtructum eorum accedat ingenium, qui ſua provide inventa, ea qua par eſt, prudentia ad praxim revocent, meliora adhuc indies ſperare licebit. Dum econtra maximoperè verendum, ne illorum, ex ingenio, & animoſitate damna ingruant, qui ſolummodo ex viſa, vel lecta aliorum curandi methodo, abſque eo quod vel minimum proprii exa-

minis, diligentiæ atque laboris adjungant, audaces manus operi admovent: qui proinde cum ferme empirice agant, de iis etiam, (maxime curarum ex eventibus) evinci poteſt, nullam plane claram morbi, diſtinctam, & adæquatam ſibi ideam comparaſſe.

CAPUT I.

De viis lacrymalibus.

Cum ſine viarum lacrymalium intelligentia percipi nequeant, quæ de Fiſtula Lacrymali, ejusmodi partes invadente, dicenda occurrunt, hinc ab earum tractatione arbitror incipiendum. Et primo animadvertendum eſt, lacrymales vias eo nominis ab Anatomicis nuncupari, quod lacrymis abſorbendis (prout ipſi putant) & in ſaccum, lacryma-

lem dictum, deferendis, hinc in antrum narium evacuandis deſtinatæ ſint: quemadmodum & urinæ viæ, ſeu viæ urinariæ dicuntur, quod urinam, a ſanguine in renibus ſecretam, deferant ad veſicam, indeque extra corpus deducant.

Quæ vero ſit naturalis figura, qua viæ lacrymales donatæ ſunt, repræſentare eo difficilius, quo magis ſingularem a natura ſortiuntur. Si cui diligentiorem earumdem imaginem debeamus, hanc profecto Cl. Profeſſori Zinn, ſua in accuratiſſima deſcriptione de oculo humano. Injecta ipſe cera, ſin prout in ſtatu vero naturali ſunt, repræſentarit, ſaltem videre dedit ſub ea forma, quam præſeferunt, dum collectis lacrymis turgent. Ut ut vero

pe-

perarduum opus, conabor ipſe vias Lacrymales ante oculos ponere; prout integræ ſunt, atque aliis partibus ſegregatæ (Tab. I. fig. 1.): mox per medium ſciſſas (Fig. 2.): præterea oculo tantummodo appenſas (Fig. 3.): denique in ſitu vero (Fig. 4.). Componuntur viæ lacrymales duobus tubulis, ſive canaliculis, a quibusdam cornubus Limacis comparatis; præterea uno vel tubo majore, in quem priores confluunt, ut videre eſt eadem figura prima. Tubus ille major, non diſſimilis infundibulo, diſtinguitur in partem ſuperiorem ampliorem, & in partem inferiorem exiliorem. Amplior illa pars ſuperior dicitur ſaccus, in quem bini tubuli confluunt, qui ab anguſtis Punctis lacrymalibus procedunt. Tubi ma-

joris

joris extremitas ſuperior, quæ fundum ſacci æmulatur, omnino clauſa eſt. Extremitas autem inferior parvo orificio in membrana narium, infra ultimum os tubinatum hiat, prout repræſentatur Tab. I. fig. 4. Ubi a puncto lacrymali ſuperiore inductus ſtilus in tubum, inde ad uſque narem deſcendens, initium, continuationem, & finem viarum lacrymalium oſtendit.

Sitæ ſunt viæ lacrymales partim in limbo utriusque palpebræ, partim pone concurſum, atque ligamentum earumdem; pro maxima parte vero in canale oſſeo, brevi deſcribendo. Diductis ac parumper inverſis palpebris, non procul ab earumdem concurſu interiore animadvertitur, in ſingulæ palpebræ limbo interno, monticulus albi-

albicans, ferme cartilagineus, parvulo in ſui centro, ſiue apice, foramine inſtructus, diciturque Punctum Lacrymale, quorum unum ſuperius, alterum inferius extat. Ubi vero clauduntur palpebræ, etiam ipſa Puncta ferme mutuo ſe tangunt. Ab hiſce Punctis producuntur bini illi canaliculi, cornubus Limacis, prout dixeram comparati: reptant in ipſo limbo palpebrarum, & ſolummodo ſubtili alba membrana teguntur. Ad locum Carunculæ cum deveniant, retrorſum quodammodo ſe inflectunt, continuata tamen directione, pene horizontali, in tubum majorem confluunt, cui paululum anterius innectuntur. Videntur, ante eorum ingreſſum in tubum, extrinſece copulari; intrinſece vero ſepto divi-

diviſi, illuc perveniunt. Superior pars tubi majoris, ſive dicatur ſaccus, incumbit ſulco, in oſſe unguis inſculpto. Reliquum tubi ſuſcipitur ab eo canale oſſeo, in quem ipſe ſulcus denique abit. extremitas autem inferior ejusdem tubi inhæret membranæ, parietes narium inveſtienti.

Ut vero de ſulco, & oſſeo canale, in quem ipſe ſulcus abit, adhuc dicamus: utrumque comparari poteſt calamo, ita ferme diſſecto, ut ad ſcribendum præparatur: ſua longitudine producitur ad lineas fere 15. Pro dimidia ſui parte, nempe ſuperiori, quæ limbum internum orbitæ reſpicit, diſſectus, vocatur ſulcus, qui in oſſe unguis inſculptus eſt, & in eo hæret ſaccus lacrymalis. Pars ſulci inferior abit

bit in canalem oſſeum, fere cylindricum, in quo Tubi Lacrymalis reliquum continetur. Aliquando canalis ille circa ſui medium conſtringitur, interdum vero ibidem verſus externum latus expanditur, quod præcipue in iis vidi, qui ſimum naſum habent Non raro etiam canalis coarctatur in ipſo ingreſſu ſuperiori. Apertura ſulci oculum reſpicit, fundus autem ejus ſitus eſt in pariete antri naſalis, in quo pariete & reliquus canalis oſſeus locatus eſt, directione ferme perpendiculari, niſi quod circa medium parumper ab hac perpendiculari linea deflectit, ad quam tandem iterum vergit inferius. Si excipias portionem anteriorem canalis oſſei, quæ ab oſſe maxillari ſuperiore coaleſcit, quæque

por-

portio durior eſt, reliquum ejus fragilis eſt naturæ, & ubique foraminulis, maxime in infantibus, refertum. Ejusmodi foraminula cum proxima craſſa membrana communicant pituitaria, quæ nares ab una parte inveſtit, ab altera vero antrum Higmori dictum, inter quas cavitates canalis ſitus eſt.

Hiſce expenſis, quæ viarum lacrymalium intelligentiæ interſunt plurimi, de ipſarum modo ſtructura agendum. E ſubtili admodum membrana, quam plane nerveam ex ejus colore diceres, ii duo tubuli ſuperiores, qui a punctis lacrymalibus ſupranotatis producuntur, reſultant. Antequam vero in ſaccum confluant, ex crebris vaſculis ſanguineis intervenientibus non leviter rubere incipiunt. Totus autem tubus major, præſertim ea

ea parte, qua ſaccum vocant, ob affluentis ſanguinis copiam maxime rubet. In ejus cavitate quamplurima extant glanduloſa granula alba, pone mollem, atque ſubtilem membranam locata. De cætero interior membrana hujus tubi non differt a membrana pituitaria, quæ nares inveſtit; quinimo oculis ſe prodit, ac ſi ejus productio foret. Reptant in ſuperficie ſacci lacrymalis, ipſumque pervadunt, innumera propemodum vaſcula cujuscunque generis, maxime vero rubra, quæ nedum productiones ſunt carotidis, & jugularis externæ, ſed etiam carotidis internæ. Eſtque præterea ſingularis ramulus, modo ab infraorbitali, modo vero ab ophtalmica naſcens, qui cum ad Saccum perve-

nerit, juxta tubum lacrymalem in narem uſque deſcendit; quem ſane ramulum notavit etiam Ill. De Haller. *

Refert maximi, cum ad explicanda plura phænomena, quæ viis lacrymalibus in integro ſtatu, magis vero in morboſo contingunt, tum ad curam rite inſtituendam, quotiescunque adeſt occaſio morbi, refert, inquam, maximi, probe intelligere, quibus partibus connectantur, queis adhæreant, quæ tandem viis lacrymalibus partes ſuperjaceant. Et quoad primum, connectuntur duo illi canaliculi ipſa cum ſubſtantia utriusque palpebræ, ab extremo tarſi ad uſque angulum, quem ipſe palpebrarum concurſus conſtituit

Dein-

* Icon. Anat. Faſc. III. p. 15.

Deinde inveſtiuntur denſa tela celluloſa, donec in vicinum ſaccum, pone Ligamentum Palpebrarum decurrentes, perveniant.

Dignum ſane, quod hic notetur, illud Ligamentum eſt (Tab. I. Fig. 4.) Eo etenim firmantur Palpebrarum extremitates, cum radici naſi ope ejus connectantur, Ita ut ſi incaute in operatione, pro cura Fiſtulæ Lacrymalis inſtituta, diſcinditur, quod ſæpiſſime contigiſſe vidi, obſervatur etiam concurſum, ſive angulum Palpebrarum a radice naſi longius conſueto diſtare, vacillare, & partis ſymmetriam notabiliter deformare. Inducunt hunc in errorem, vel ignorantia decurſus ejus Ligamenti, vel defectuoſæ illæ figuræ, quibus ſummi vel nominis Au-

ctores modum repræſentare voluerunt, quo ipſa operatio inſtitui debeat. Hoc defectu nec ipſa caret tradita figura a Cl. Heiſtero: * Nam ſi prout ille docet, culter ducatur a puncto ſuperiore (c) ad inferius (b), tunc certe ſecatur illud Ligamentum, in ea præciſe parte, ſive puncto, ab eomet indicato ſub lit. (c) id quod perfunctorie dictum ſit.

Saccus vero, cui præfati canaliculi inſeruntur, reliquusque tubus lacrymalis firmiter adhærent perioſteo, ſulcum, oſſeumque canalem inveſtienti, ex quo etiam recipiunt innumera filamenta, & vaſcula ſat conſpicua. Hoc perioſteum, ſulcum, & totum oſſeum canalem inveſtiens, progreditur ex

fun-

* Inſt. Ch. Edit. in 4. Amſtelæd. 1739. Tab. XVI. f. 19. litt. c. b.

fundo orbitæ: illud autem, quod ex radice naſi ad limbum internum ſulci deſcendit, non inflectitur in ſulcum ipſum, ut ſubſtantiam oſſeam ſequatur, ſed aſcendit ſupra ſaccum, in ſulco eodem hærentem, coſundique videtur non ſolum cum ſacci ejuſdem ſuperficie externa, verum etiam cum fibris tendineis, ac nerveis, & ſtratis membranaceis, quæ undequaque procedunt, quæque vel ſaccum ingrediuntur, vel tantum ipſi incumbunt. Hinc probe noſcitur cauſa, quare tanta ſit reſiſtentia externi ejusdem ſacci parietis, cum per menſes & annos interdum contentis, magnaque copia collectis humoribus reſiſtat, quin rumpatur. Præterea ex concurrentibus fibris nerveis intelligitur, cur adeo doleat interior angu-

lus oculi, dum a ſuſpenſis humoribus tumere incipit.

Eadem pars ſuperior tubi, ſive ſaccus obducitur etiam multa pinguedine, fibris muſculi palpebrarum orbicularis intermixtis, tegiturque denique communibus omnium partium tegumentis. Altera autem pars minus ampla, ſive pars tubi inferior, nuda ſuſcipitur a canale oſſeo ſuperius deſcripto: & ubi ad finem hujus pervenerit, inſeritur membranæ naris, ac foramine parvo, ut ſuperius dictum eſt, intra naſum aperitur. Reptant vel ſupra ſaccum, multoſque illi ramulos diſtribuunt, plura vaſa rubra, quorum decurſum ſedulo animadverti meretur, dum Fiſtulæ lacrymalis cura inſtituitur. Abſque enim ea, qua par eſt, in opere

cau-

cautela, non levis momenti infortunia interdum contingerent, ob læſionem majoris arteriæ; id quod maxime in proclivi eſt, ubi cura aggreditur in corporibus, ſanguine valde repletis. Vaſa hæc nitide, ac perutiliter, in proprio ſitu repræſentavit Cl. Hallerus * una cum præfato Palpebrarum ligamento **. Verum ubi ſectio fiat ea noſtra methodo, poſtea deſcribenda, nulla plane arteriæ, neque ligamenti læſio timenda ſupereſt. Præter ea magis conſpicua vaſa, undique ferme in ipſum ſaccum, variformi directione, (ex pinguedine, ex glandulis intra membranam conjunctivam, & Palpebras, & orbitam locatis) innumeri vi-

* Icon. Anat. Faſc. III. Tab. Art. fac.; & Faſc. VII. T. VI. f. 1.

** Faſc. VII. Tab. VI. f. 1.

dentur confluere ductuli, humores afferentes. Hinc intelligitur, cur ab obſtructo tubo lacrymali palpebræ ſubinde adeo tumeant, atque inflammentur.

Nunc ſeduliori adhuc opera viarum lacrymalium uſum expendere neceſſe eſt: Omnes ferme auctores, qui materiam hanc contemplati ſunt, decernere videntur, præcipuam viis lacrymalibus functionem eſſe, humorem, oculum inter atque palpebras ex ultimis arteriis lymphaticis, ex glandulis, meibomianis dictis, e glandula ipſa innominata ſecretum, ne ſub forma lacrymarum ad genas continue decidat, faciemque deformet, ipſum ope punctorum lacrymalium perpetuo abſorbere, in ſaccum transferre, inde ad narem evacuare.

Quam-

Quamvis ſententia hæc penes fere omnes invaluerit, cum ſequentibus tamen aliquomodo pugnare videtur, quæ jugi obſervatione edocti ſumus. 1. Si viæ lacrymales ſint, prout in ſtatu naturali, ubique apertæ; tunc quidem collyria ad majorem oculi canthum, inverſo capite, inſtillata, deſcendunt per ipſas vias in nares, ac in palatum; quamobrem & ſapor, & ipſa collyrii ſubſtantia a papillis nerveis, guſtui inſervientibus, percipiantur. Argumento id eſt, quod in ſtatu naturali ſit revera aditus humorum ex oculo ad cavitatem narium. Hinc etiam poſſibile noſcitur id, de quo aliqui gloriabantur, alvum nempe ſe movere poſſe ſolis collyriis in oculum inſtillatis. 2. Æque per narem in tubum lacry-

crymalem injecta collyria aſcendunt, nec non per puncta lacrymalia exeunt, quod primo innotuit Cl. Morgagni, qui vias lacrymales longe accuratius, ac antea factum ab aliis fuerat, in ſuis eruditiſſimis Adverſariis deſcripſit. Aër vero per eumdem tubum adhuc facilius aſcendit; quod manifeſto in iis patet, qui nares vel emungunt, vel ſtudio conſtringunt: tunc enim canthus major oculi notabiliter ob aerem aſcenſum turget: ob eamdem rationem fumus tabaci interdum per puncta lacrymalia exit, dum os, & nares ſimul coarctantur. 3. Verum in iis, qui plorant, vel quibus aliquod corpuſculum in oculum illapſum eſt, tunc, ſiparumper invertantur palpebræ, ut pateant ipſa puncta lacrymalia, videre eſt

un-

undam ferme humoris ex ipſis prodeuntem. At ſequentia adhuc vidimus, quæ non parum communi de earumdem viarum functione opinioni detrahere videntur.

4. Si fila inderemus punctis lacrymalibus, traduceremusque per nares, ut frequenter facimus juxta noſtram Fiſtulæ lacrymalis curandi methodum etſi inde ferme penitus obturarentur ipſa puncta, tamen nihil humoris in oculo colligebatur, nulla lacrymatio aderat, niſi magna ad lacrymas effundendas prædiſpoſitio eſſet.

5. Præterea in exercenda circa oculorum morbos arte, non infrequenter vidimus, modo unum, modo utrumque punctum lacrymale penitus impervium; imo actu quo hæc ſcribimus

idem obſervari datur, occaſione pertinaciſſimi Pterygii, ipſis punctis lacrymalibus ſupercreti: Interim neque in hoc ſubjecto, neque in aliis ullam lacrymationem animadvertimus.

Ex adnotatis igitur num. 1. 2. 3. manifeſto apparet, illud reciprocum commercium, quod oculum inter & nares ope viarum lacrymalium intercedit; quo fit, ut ſi humores extent in cantho oculi majore, per easdem vias facile in narem deſcendant; ſi autem in nare, vel in ipſo tubo lacrymali retenti, tunc per puncta lacrymalia redundent. An vero illud commercium, ideo a natura inſtitutum, ut humores in cantho oculi majore collecti a punctis lacrymalibus perpetuo ſorbeantur, eſt ſane, de quo minime

me convincimur, ut enim convinceremur, deberet primo nobis clara atque perſpecta eſſe illa humorum in angulo interiore oculi ſani exuberantia, quam nemo huc uſque demonſtravit, neque forte demonſtraturus erit adverſus experimenta ſuperius No. 4. & 5. allata, præter alia multa, quæ adhuc inpromtu eſſent.

Unde igitur (quæret aliquis) illa humorum copia, quæ dum tubus lacrymalis inferius obſtructus eſt, per puncta lacrymalia redundat? nonne (dicet) hæc ab abſorpta prius in oculo ab ipſis punctis lacrymalibus lympha dependet? At reſponderi poterit: amplitudinem ſacci atque totius tubi lacrymalis, qui nullam habent proportionem cum illis parvis canaliculis, qui a punctis lacrymalibus oriuntur;

mul-

multitudinem præterea vaſorum, ac tubulorum, qui ex univerſis vicinis partibus in ſaccum ipſum concurrunt, ſat rationem reddere, unde veniant illi humores, qui in ſacco colliguntur, quique, preſſo eo, perpuncta lacrymalia redundant. Natura, quæ nihil absque menſura, & ſine directo fine agit, non ſaccum effeciſſet, totumque tubum adeo amplum, ſi ſoli tantummodo humori recipiendo, a binis illis tubulis allato, inſervire debuiſſet, feciſſet enim quid ſuperflui, quod naturæ agendi modo repugnat. Siquidem nec ad humorum moram amplitudo ea videtur naturaliter deſtinata; mora etenim humores in ſacco inſpiſſarentur, & minus poſtea apti eſſent exitui per inferius tubi lacrymalis foramen; quod æ-

que

que naturæ ſini adverſaretur, quæ omnia ad melius eſſe diſponit.

Ideo non alia ratione natura videtur formaſſe ſaccum, totumque tubum adeo amplum, niſi ut aptior eſſet majori recipiendo numero vaſorum ac tubulorum, humores a capite, a fundo orbitæ, a vicinis partibus afferentium, ut per hunc tubum lacrymalem evacuentur illi humores, vel deorſum, vel etiam ſurſum; deorſum prout in ſtatu naturali, ſurſum vero in ſtatu, ut ita dicam, violento; quod in ploratu, vel dum quid in oculum illabitur, experitur. Forte ne de oculorum ſiccitate ideo conqueruntur illi, qui in aërem pulverulentum incedunt, quod habeant puncta lacrymalia, vel tubulos ipſis contiguos obſtructos? Probabile

bile ſane id videtur. Attamen pro corrigendo eo vitio nullam plane operationem proponemus, nec ab aliis propoſitam, etſi ingenioſa ſit, adoptabimus. Arduum enim, ac perdifficile eſſet, ſi a natura, vel a morbo coaluerint, iterum patula reddere, & adhuc difficilius aperta ſervare.

Denique præterquam quod ſtatuamus, humores, qui in ſacco lacrymali ſecernuntur, aliunde, ſaltem pro maxima parte, illuc influere, quam a binis illis canaliculis, qui a punctis lacrymalibus oriuntur, addimus, eosdem humores intra tubum lacrymalem, etiam ſaniſſimum, poſſe facile in mucum converti; quod non tantum ex ejusdem tubi ſtructura, narium membranæ comparata deducimus, ſed etiam

am ipſa ex experientia, cum ſæpiſſime intra eumdem tubum verum mucum invenerimus, & ſe inveniſſe aſſerit etiam Cl. Zinn (*). Hinc patet, quam neceſſe ſit, ut maneat ſemper aperta via inferior, ſeu colatorium ſacci, & quam verendum, ne humor ille valde indureſcat (prout de muco narium contingit), obſtructionemque faciat, ſola arte vincendam.

Hæc de viis lacrymalibus præmiſiſſe ſufficiet. Nunc de præcipuo earumdem vitio, nempe de Fiſtula lacrymali dicta.

CAPUT II.

De Fiſtula lacrymali.

QUi Fiſtulam dicit (ipſo vel docente Galeno) tubum dicit. Verum

C

* Deſcript. Anat. Oc. hum. pag. 257.

rum uſus invaluit, ut (dictante Celſo *) Fiſtulæ nomen daretur *Ulceri alto anguſto calloſo*, nempe tubo contra machinæ Symmetriam in carnibus hianti. Quod cum ſine continui ſolutione contingere nequeat; ſitque continui quævis ſolutio penes antiquos ulceris ſpecies, ideo præprimis dixerunt Fiſtulam ulcus eſſe; præterea altum, ut ductum ſeu tubum in carnibus effoſſum indicarent; anguſtum vero, quia revera ingreſſus fiſtularum reliquo anguſtior eſt; denique calloſum, ut hæc ſolutionis ſpecies a reliquis, nempe a vulneribus, ubi durities illa non adeſt, diſtingueretur.

Verum etſi ita definiatur Fiſtula generatim ſumpta, non idem tamen de Fiſtula lacrymali judicandum, quæ lon-

(*) De Medicina lib. V. cap. 28.

longe alios ut plurimum caracteres habet. In cœteris enim ulcus, tubus, callus quodammodo ubique inveniuntur, hic vero rariſſime. Ordinario enim in Fiſtula hac, humorum exitui inſerviunt ipſi tubuli, punctis lacrymalibus contigui; qui forte ab iis ignorabantur, qui primum huc Fiſtulæ nomen induxerunt. Præterea effluens ex hiſce punctis humor, licet a multis pro Ulceris recremento habeatur, unde ulcus ſtatuant, ejusmodi tamen ut plurimum non eſt, ſed naturæ, ut poſtea videbitur, penitus diverſæ. Ideo ſæpiſſime decipiuntur, qui ducti ab illa generaliori Fiſtulæ definitione morbum curare aggrediuntur, longe plane alium ac putent. Perperam igitur muniuntur igne, ferro, & potentiſſimis re-

mediis, quibus nonnunquam id mali excitant, quod non extitit prius.

Modo vero cum de ſtatuenda Fiſtulæ lacrymalis natura præcipue hic agatur, ſuperfluum eſſet indagare, quo ſenſu antiquos adoptaſſe hæc vocabula *Anchylops*, *Ægylops*: Adnotaſſe ſufficiet recentiores plures dari, qui promiſcue iis utuntur vocibus, modo pro indicando tumore, nondum aperto, in cantho majore oculi, a collectis in ſacco lacrymali humoribus, enato, modo vero pro denotando tumore eodem aperto, humoreſque extillante, quod ultimum pro Fiſtula lacrymali completa habent. Ideo non abs re fore credimus, ſi in definienda hac Fiſtula lacrymali, dicamus: *eſſe præternaturalem ad angulum interiorem oculi, ob*

infe-

inferius obſtructum tubum lacrymalem, humorum redundantiam; ex qua modo tumor, modo vero perpetuum ſtillicidium ibidem contingit.

Allatæ definitioni præcipuam morbi cauſam, nempe tubi obſtructionem adjecimus, ut humorum redundantia, de qua hic ſermo eſt, diſtingueretur ab aliis humorum redundantiis, quæ interdum ſine hac ipſa obſtructione occurrunt, vel ob illapſa in oculum hæterogenea, vel ob exeſam glandulam innominatam, vel ob exulceratam ac fiſtuloſam corneam, vel etiam ob meram laxitudinem exhalantium arteriarum: ex qua ultima cauſa præſertim illa oritur ſpecies Epiphoræ, ſive lacrymationis, quæ & ſine ulla phlogoſi nonnunquam ſubſiſtit, quæque minus

recte ab aliquibus pro lacrymali Fiſtula accipitur. Præterea diximus eſſe præternaturalem ad angulum interiorem oculi redundantiam, quia cum humores nequeant deorſum in narem dilabi, ideo coadunantur in ſacco, & mire eumdem inflant, vel etiam per puncta lacrymalia ad oculum, atque genas usque, maxima cum viſus, ac venuſtatis jactura, fœde redundant.

Ex hactenus deſcripta Fiſtula lacrymali licebit intelligere, eamdem poſſe etiam exiſtere absque manifeſto, vel occulto ulcere, modo eæ dominentur cauſæ, quæ tubi lacrymalis inferiorem partem obſtruant, quæque ſæpiſſime naturæ ab ulcere penitus diverſæ deprehenduntur; quemadmodum ex ſequentibus clarius patebit. Et præprimis

mis animadverti debet, quod de morbis omnibus aſſeritur, puta oriri vitiis fluidorum vel ſolidorum, vel utrorumque ſimul idem etiam dicendum relate ad Fiſtulam lacrymalem. Vitia autem ea accurate referre prohibet inſtituta opellæ brevitas, nec non illorum diſcuſſio, quæ majoris interſunt noſtra. Tamen ratio ſuadet, humores perverti ob contractam molem, vel figuram a naturali diverſam, vel ob alias qualitates, ſive acquiſitas, ſive præexiſtentes, inter quas potiſſimum adnotanda eſt ſingularis illa proclivitas, qua humores ferme omnes, hominis etiam ſaniſſimi, in coagulum tendunt, quaque neceſſario conſequitur, quod inſpiſſentur, dum hæreant immobiles. Solidorum autem primaria vitia, a ri-

giditate ſive coarctatione dependere fibrarum, quibus componuntur, vel a nimia earumdem relaxatione, æque compertum eſt.

Quotiescunque igitur humores vi cordis ad ea vaſa impulſi, quæ ad conſtituendos tubi lacrymalis parietes concurrunt, ea non gaudeant mole, cumque vaſorum diametro proportione, quæ requiritur, ut per eadem vaſa facile excurrant, in ipſis vaſis humores hæreant oportet, indeque impedimento ſint libero ſubſequentium humorum fluxui: quapropter conſequatur neceſſe eſt obſtructio, vaſorumque dilatio, ac inflatio. Pro gradu vero, quo tubi lacrymalis parietes inflabunt, minuetur inferioris ſpatii diameter; imo hac ipſa de cauſa fiet tubus maxime deorſum, ubi natura anguſtus eſt,

vel

vel pro parte, vel totaliter impervius. Id ſatis unico ſi puncto fieri contingat, ut tota functio tubi lacrymalis turbetur: Ex una tantummodo particula craſſiore illuc advecta, poterit ibidem obſtructio oriri; quo nihil facilius, in iis maxime, qui viſcera non ita conſtituta habent, ut bonos, & aptos ad omnia genera vaſculorum, & ductuum permeanda humores præparent, vel qui talia ingerunt, unde requiſita humorum attenuatio conſequi nequit. Inde innoteſcunt præcipuæ cauſæ Fiſtulæ lacrymalis. Conſideremus ab una parte obſtructum eſſe tubum lacrymalem; ab altera vero naturæ eſſe perpetuo humores ad partes transmittere; dum tranſmiſſi humores non poterunt in narem, ob obſtructum tubum deſcendere, vel hærebunt in ſacco, vel per

 pun-

punꝫa, (ſi fuerint hæc patula, & humores eam habeant ſubtilitatem requiſitam ad hæc permeanda,) exibunt, & fœde in oculum, & genam redundabunt. Hærentes vero mire ſaccum diſtendent, ut inde fœdus tumor in cantho oculi majore appareat. Niſi adeo obdureſcant parietes, ne amplius humores valeant in ſaccum transmittere, valde excreſcet ille tumor, donec tandem ſaccus diſrumpatur. Tunc adhuc longe magis tumor excreſcet, ob humorem per propinquas cellulas effuſum. Denique rumpetur & ipſa cutis. Mox per novum hoc cutis Foramen materies iu tumore contenta prodibit; & primo quidem ſubtilior, ſi foramen fuerit parvum, ut videre eſt in figura Tab. III. ex naturali de-

ſum-

ſumpta. Illud vero foramen brevi cicatricem induet, iterumque ob eamdam cauſam aperietur. Nonnunquam id ter, quaterque in anno contingit. Subinde vero nequaquam coaleſcit, quod vel ob humorum acrimoniam, vel ob conſumpta, aut alio modo male affecta ſolida evenit.

Quanquam ita deſcripſimus ortum & progreſſum Fiſtulæ lacrymalis, a craſſioribus præprimis humoribus producłæ, adhuc tamen non diffitemur ab aliis multiplicibus cauſis oriri poſſe; præſertim ſi non tantum mole, ſed Figura humores peccent. Quælibet etenim acrimonia, quæ multiplex datur, figuram angularem humoribus conciliat, ideoque immeabiles per exiliora vaſa non tantum reddit, ſed quodammo-

modo erodentes, pro natura principii, unde acrimonia ipſa naſcitur, Notabilior illa eſt, quæ a lue venerea procedit, unde Fiſtulæ lacrymales, inter alia mala, oriuntur peſſimæ indolis: quia non tantum partes molles, ſed etiam ipſa oſſa, abſque relicta curationis ſpe, inde nonnunquam contaminantur.

Quod ſi dato tempore major, quam ſoleat, humorum copia ad vias lacrymales appellet, tenuioribus diſperſis ob calorem a motu celeriore ipſorum humorum productum, craſſiores concreſcent, immobilesque hærebunt in tubi cavitate, vel æquo fortius parietibus ejus adhærebunt. Enim vero nonne expertu noſcitur, poſt aliquot febris periodos, fluidiore parte exinanita, ac febri-

febrili ardore diſſipata, reſidua muci portio denſior facta, narium parietibus eo tenaciter, ſub forma cruſtæ adhærere, quæ avelli nequeat, quin aqua tepida exſolvatur? Ad muci naturam accedere & humores, qui in tubo lacrymali ſeparantur, vel ut melius dicam in eum poſſe converti, jam ex allatis in præcedenti capitulo obſervationibus compertum eſt. Hinc ex modo dictis conſtabit, poſſe æque ac mucus narium in nonnullis caſibus; puta vulnerum, contuſionum, vel etiam aliorum acutorum morborum, & ille mucus, qui in tubo lacrymali reperitur ita indureſcere, ac parietibus ejusdem tubi adhærere, ut natura inde amoveri nequeat, unde Fiſtula lacrymalis orietur, ex obſtructa nimirum inferio-

re

re tubi parte, quæ aliunde anguſtior reliquo tubo eſt. Verum contuſiones, atque vulnera poſſunt etiam aliis modis, facile intellectui obvenientibus, ita tubum lacrymalem directe offendere, ut ſuo fungendo muneri impar.evadat.

Si nimia tandem rigiditate peccaverint eædem viæ lacrymales, iterum naſcetur Fiſtula lacrymalis, a nimia etenim rigiditate ac reſtrictione fibrarum, circulos extremæ partis tubi lacrymalis ingredientium, valde abbreviabuntur horum circulorum diametri, quæ aliunde a natura quam parvæ ſunt. Hiſce brevioribus factis, jam obſtaculum deſcenſuris humoribus interponi facile noſcitur. Item ex Laxitate ſacci lacrymalis Fiſtula oriri poſſe noſcitur,

&

& quidem multifarie. Des humores ad ſaccum lacrymalem jugiter deflue-re, vel ſaltem eo tempore, quo nares emunguntur; Aërem des etiam oportet tunc per inferius orificium ſurſum in tubum aſcendere, quo in caſu obſtacu-lo erit, quominus humorum deſcenſus fiat. Aër enim, prout conſtat ex ex-perimentis Cl. Muſſembrœck *, oppo-nitur deſcenſui fluidorum in tubis capil-laribus, queis tubi ipſi lacrymales com-parati fuere. Quamobrem dum ab una parte intruſus aër obſtat humorum in-tra tubum lacrymalem contentorum deſcenſui, ab altera vero parietes ob contractam laxitatem facilitant hu-morum collectionem, & moram, enite-rum nova humorum inſpiſſatio, tubi

in-

* Diſſ. De Tub. capill.

inferioris ex hac ipſa obſtructio, quæ & Fiſtulæ lacrymalis cauſa erit. Qui? et herniæ (ſic dictæ) ſacci, cauſa proxima non inde reputanda? Tametſi nomen herniæ haud retinebimus, quandoquidem diſtinctam conſiderationem hic non meretur illud nomen, licet aliter alii cogitaverint, & machinas ad herniam hanc curandam invenerint, quæ tamen nunquam alicui juvaminis eſſe poterunt, niſi antea profligata obſtructione tubi. Equidem pro generali regula habebitur, conjunctam ſemper hujusmodi Fiſtulis eſſe quandam ſacci dilatationem: ſaccus ſit ad hanc (ob laxitudinem ſuarum fibrarum) dilatationem prædiſpoſitus, nec nè. Ideo cura eadem ubique adhibenda, ac ſi vellemus eodem tempore herniæ mederi.

Her-

Herniam autem ſacci ſine Fiſtula dari nego : quare quidquid efficeretur pro curanda hernia, nullo habito reſpectu ad cauſam Fiſtulæ, ſive ad obſtructionem, quæ in parte inferiore tubi dominatur, inane eſſet; quemadmodum inane probant aliorum quamplurium inutilia hucusque conamina.

Percurrimus omnes plane cauſas, quarum una, vel pluribus dominantibus oriri poteſt Fiſtula lacrymalis; ad quas referendus etiam videtur Polypus, vel quivis alius tumor, nedum intus in ipſo tubo lacrymali, ſed & extra ita ſubortus, ut vel tubum adeo comprimat, nè humores in nares evacuentur, vel idem efficiat obturando ejusdem inferius orificium; Quod nonnunquam occaſione Polypi infra ulti-

mum os turbinatum excreti contingit.

Nunc verò de indole illius fluidi agendum, quod ex obſtructo inferiùs tubo lacrymali, in ſacco collectum, inde per puncta lacrymalia redundat, niſi eam denſitatem nactum ſit, quod proinde exire nequeat. Ex quadam apparente forma judicatur pus vel ſanies, licet neutrum ut plurimum ſit; Pus enim & ſanies indicant continui ſolutionem; ſine qua tamen dari Fiſtulam lacrymalem jam ab expoſitis in præcedente capite, maxime vero a quotidiana obſervatione clare deducitur. Multos quidem fefellit materies è punctis lacrymalibus erumpens; Ubi verò comparetur cum alia, quæ in partibus ſecernitur, non alterius fermè ſtructuræ, ac tubi lacrymalis ſtru-

ſtructura ſit, ex hac ipſa comparatione compertum habebitur, materiem illam è punctis lacrymalibus ſcaturientem, ut plurimum neque pus, neque ſaniem eſſe; cum è partibus etiam ad oculum ſaniſſimis educatur. Quod ut exemplis demonſtretur; ſumatur mucus è naribus elicitus, vel quod etiam facilius erit, dum ſurgimus mane, linguam, ut moris eſt, cochleari detergamus, collectum inde mucum tactu, viſu, olfactu examinemus. Erit molliſſimus, ſubflavus, fermè inodorus. Si aqua pura diſtillata in vitro diluamus, agitemus, jam albeſcit aqua. Quam pulchre tunc materiem refert, quæ punctis e lacrymalibus exprimitur? Curioſus experimentum multoties iteravi, idemque ſemper videre

contigit. Aberat ingratus odor, qui in expreſſa a punctis lacrymalibus materia ſubindè percipitur, cum maxumè ad dies ſubſedit in ſacco, verum ſi pluribus æque diebus relinquebam mucum in ipſo cochleari, cavendo perquam poſſem, ne aër irreperet, ipſiſſimum pravum odorem poſtea deprehendebam. Cum igitur lingua obducta ſit eadem membrana pituitaria, qua nares inveſtiuntur, ejusdemque pituitariæ etiam tubus lacrymalis, ſaltem quoad interiorem ejus fabricam, prout capite primo dictum eſt, productio ſit: Præterea cum vel ex lingua ſaniſſima educatur humor, ſeu materies, qualis ſæpiſſimè a punctis lacrymalibus occaſione Fiſtulæ emittitur; ſequitur ergo, ex eo tantummodò humore punctis excreto,

ſal-

falſò ſæpe judicari de præſentia ulceris, cùm etiam ſine hoc illud excrementum detur, ut modò demonſtratum eſt.

Interim ne quis inde credat, me abſolute velle Ulcus a Fiſtula lacrymali conſtanter alienum; ea potius ſententia ſum, quod quemadmodum tubus ejusdem eſt fabricæ, ac membrana narium, iisdem etiam morbis, ulcere nempe, & quidem multiplicis naturæ, affligi poſſit: Id unum ex allato experimento monebo; ne ſimus eò proclives in judicium ferendum, ut ex ſola illa, quæ ex Punctis lacrymalibus ſcatet, materie, ulcus adeſſe putemus; cum, prout innuimus, ſæpenumero pro Ulceris recremento hæc imponat. Accedit, quod etſi aliis ſuadentibus

ſignis, conſtanter aliqua exulceratio intra tubum lacrymalem ineſſet, non idcircò eò pravæ indolis mox dijudicetur, ut graviorum Remediorum uſu opus ſit. Ut plurimum enim hæc, partibus adeò teneris applicata, plus jacturæ afferunt, quam utilitatis.

Caput III.

De Cura Fiſtulæ lacrymalis.

ÆQuo nimium excreſceret opella hæc, ſi omnes curæ hujusce methodos, a Galeni tempore ad hanc uſque diem propoſitas, ordine recenſere vellem: quamobrem adnotaſſe ſufficiet, plures extitiſſe, qui probè ſe facturos exiſtimarunt, ſi vitio huic profligando cauteria, dicta potentialia,

vel

vel candentia ferra adhiberent. Alii verò oſſa terebrarunt, ut novam viam fluentibus lacrymis aperirent. Fuere, qui rite conſultum putarunt, ſi ſacci lacrymalis cavitas eò carne repleretur, ne ulla inpoſterum humorum ibi collectio fieret. Id quod ope ſuppurationis, in ſacci parietibus excitatæ, eo majori animo conſequi tentarunt, quo curæ radicalis Hydrocelis exemplum magis æquivalens præire arbitrati ſunt. Quid hac de cura radicali Hydrocelis ſentiendum, quidve ex eadem inferendum ſit relatè ad Fiſtulæ lacrymalis curam, erit quod poſtea differamus. Interim notandum eſt, nec defuiſſe, qui injectionibus per puncta lacrymalia inſtitutis, obſtructionem reſerari; & Fiſtulæ mederi

D 4 poſſe,

poſſe, ſi tantummodò humores dirigantur per illud foramen, quod cum nare communicat, alii arbitrati ſunt. Quidam aperto ſacço lacrymali, & ſuperata obſtructione, per ſpecillum in tubum lacrymalem inductum, turundam plumbeam vel ceream in eumdem poſtea immittunt, & aliquo tempore ibi retinent.

Has planè methodos ipſe nòveram, antequam aliam curandæ Fiſtulæ lacrymalis inveniſſem viam, cujus neceſſitatem perfunctoriè tetigeram in Præfatione ad meas animadverſiones in varias calculi ſecandi methodos, quas Pariſiis edidi an. 1749. Quæ vero me maximè ad id laboris ſtudiique impulere, ut novum profligandæ Fiſtulæ lacrymalis modum cogitaſſem, fue-

fuere pericula, quæ præcedentes methodos comitantur. Enimverò quid periculoſius ignito ferro, quod oculorum angulo admovetur? Maximoperè verendum, ne urens calor toto Encephalo ſe communicet. Quotque præterea ſint humanitati detrimenta ex ignitis ferramentis ad caput adhibitis, noverunt vel qui miſeri perpeſſi, vel qui curioſi mirati ſunt experimenta, proprio è marte in Noſocomiis, etiam atque etiam habita. Hinc Practici omnium optimi ſcitè monuerunt, prout mihi longè pridem conſtiterat, candentia ferra a capite arcenda, cùm propter ea, quæ comitantur pericula, tum quod longè mitiora dentur media, cuivis indicationi ſubveniendi. De cauteriis Potentialibus di-

ctis,

ctis, triſtiſſimos effectus novimus, dum ad erodendum Saccum, vel ad os in ſquammas exſolvendum adhiberentur. Terebratio autem, vel eò inſtituta, ut portio aliqua oſſis, carie affecti, abſumatur, vel ad novam viam aperiendam, qua ſecreti in ſacco humores, directione fermè horizontali deferantur in narem, quam ardua operatio, planè ex Anatomia conſtat, quam verò incerti ſit exitus, monent ac perſuadent eventus. Ingenuè quoque fatendum, nec meliora vidiſſe ex applicatione turundæ cereæ, vel plumbeæ; Licet hæc methodus a claro in Arte viro olim propoſita, atque a peritiſſimis interdum amplexa. Exemplum erit, quod vel ipſo e celeberrimo Morand in promptu eſt. Dum

pro

pro ea, qua me complectebatur, ſincera animi benevolentia, de omnibus artis ſubſidiis, mediisque, in quibus mirificè ipſe excellit, inſtructum me vellet, vel hanc turundæ methodum clinicè oſtendebat in Puella: facta de ejus incredibili dexteritate inciſione; deſtructoque tubo lacrymali, turundam plumbeam ſubtiliorem in ipſum immiſit: cura inde mihi commiſſa, præſcriptisque regulis religioſiſſimè a me obſervatis, quadraginta effluxis diebus, turundam removeram. Poſthàc vulnuſculum externum, per quod turunda ſenſim craſſior immittebatur, cito coaluit. Primis duobus menſibus a peracta cura, pars utcumque ſana videbatur: poſtea verò rediit ut prius. Argumento, quod illa turunda

da plumbea cum agat tantummodo compreſſione, nihil verò ſubſtantiæ immediatè conſumat, neque ad vicinas partes quid transmittat, unde obſtructionis cauſæ domentur, longè minus præſtet, quam quæ nos ad mentem noſtræ methodi, brevi deſcribendæ, in tubum lacrymalem immittimus remedia, ut integrè eum reparemus.

Cœterum quod nulla habita ratione ſtatus inferioris partis tubi lacrymalis, vel a concreto muco, vel a luxuriante carne, vel a compreſſa, ſive contracta, quacunque ex cauſa diametro ferè ſemper obſtructi, ſacci tantummodo cura, ut quidem decernunt, aggrediatur; id ſane non minus rationi, quam experientiæ refragari videtur. Suadet quidem ratio, imo axioma eſt,

eſſe-

effectus nullatenus removeri, niſi prius ablata cauſa. Ubi vero fundamentum expenditur, cui præſumpta ſacci cura innititur, mox labile, nullaque evidentia ſuffultum apparet; quippè quod deprompturn ex cura radicali, ſic dicta, Hydrocelis, ut hæc multorum exemplo qui relabuntur, nihil minus quam firma radicalis Hydrocelis cura identidem probatur; ſic & inde ſumptum pro curatione ſacci lacrymalis fundamentum, nullius planè evincitur ſoliditatis. Nec jugi experientiæ conformius eſſe videtur, quod ſibi imaginantur, de regeneratione carnis, vacua etiam a natura conſtituta replentis, qua quidem ſecretiones, novæque humorum ibidem collectiones impediantur, Aſt verò cum hæc ipſa,

quæ

quæ præſumitur carnis generatio ſit principium, cui maximè innititur illorum ratio, qui curam radicalem Hydrocelis aggrediuntur, nec non princeps & eorum fundamentum, qui curam ſacci lacrymalis in caſu Fiſtulæ eodem modo conſequi præſumunt: operæ pretium ducimus paulo fuſius ac diligentius, quam tractationis hujus ferret inſtitutum rationes expendere, quibus carnium reproductionem probare contendunt. Porro hanc eſſe putant ſolius naturæ opus, ad quod perficiendum id tantummodo ſufficere, ſi arte quacunque natura ipſa excitetur, ut pus aliqua ex parte fundat, id quod facile judicant, modo parietes vaſorum vel ſcindantur cultro, vel remediis corrodantur. In ea etenim ſen-

ten-

tentia ſunt, quod præter eam puris materiam, particulas etiam natura fundat, quarum jugi ad limbos conſumpterum appoſitione, nova vaſa, quæ priorum fermè additamenta ſint, generentur, quibus ea ſubinde reſultet caro, quam dicunt regeneratam, vacua omnia replentem. Hoc naturæ excogitatum ſyſtema, ut melius conciperetur, vir ad imaginandum paratiſſimus Garengeotius (initio ſui de operationibus Chirurgicis Tractatus) comparavit modo, quo Cæmentarii puteorum parietes, ex ima profunditate ad ſummitatem telluris elevant, lapides in circulos ſic diſponendo, ut poſtremi prioribus incumbant.

Verum quam inane ejusmodi commentum ſit, conſtat, ſi non fingendo,

vel

vel excogitando, ſed tantummodo experiundo inquiratur, quid in præſumpta carnium generatione natura ferat vel patiatur. Equidem ſi illud verum eſſet, quod natura, ita ad ſuppurationem excitata, valeret præfato modo carnes novas producere, cur & non reſecta membra? Aſt quid immorandum? nonne contrarium probant experimenta hac de cauſa pertinaci ſtudio iterata, ut conſtaret de veritate illius præſumptæ regenerationis. * Reſectis enim ſcirrhoſis mammis ſigna poſuimus ad limina cutis: obſervavimus poſtea, quod eamet proportione, ac reſtringebatur vulnus, invicem appropinquabant impreſſa ſigna. Continu-

* Vide noſtrum Tract; cui Titul. Nouvelles Remarques ſur la Lithotomie, &c.

tinuata obſervatione ad uſque integram cicatricem, adnotavimus, nec hilum noviter generatum fuiſſe de cute, etſi, ceu reliquæ partes molles, ſpectet ad carnem.

Ex obvio iſtiusmodi experimento patuit, meram eſſe prolongationem vaſorum, interveniente expanſione telæ celluloſæ, id quod pro nova carnis generatione perperam accipitur. Ut verò multiplici ratione convincimur, quod nulla pars organica ex integro regeneretur, ubi ſemel amiſſa fuerit, æque ſuademur nulla talis caro alteri cuicunque a natura originario datæ, ſupercreſcere ex integro poſſit, niſi id ex morbo contingat, quo caſu nullo modo naturalis, atque verè organica,

ſed luxurians caro, quæ ſui ablationem indicat, potius dicetur.

Fortè quis objiciet, unde ergo replentur ingentia illa ſpatia ab evacuatis abſceſſibus interdum relicta? Adeat Illuſtriſſ. Baronis van Swieten eruditiſſima commentaria, maximè verò expendat illa, quæ tantus Auctor adjecit ad § 158. conferat præterea ad Cl. Halleri tomum primum doctiſſimæ ſuæ Phyſiologiæ, nec non ad obvia, quæ ſunt experimenta vulnerum, videbit, facto vulnere, & ablata cutis reſiſtentia, mox undique turgere ipſam telam, vel ob irrepentem aërem, vel ob humorum affluxum. Quanta verò ſit communicatio inter cellulas, conſtituentes telam, ſic dictam, celluloſam, patet ex firmiſſimis experimentis ab eodem Clariſſ. Hal-

Hallero allatis, inde æque quam ſit extenſilis, expanſilis, ac fermè ubique præſens. Ipſa igitur celluloſa tela eſſe videtur, quæ ingentia ſpatia, ab evacuatis abſceſſibus relicta pro maxima parte replet. Fatemur huic nonnihil contribuere prolongationem vaſorum, quæ alternè ſuccedit: Primò enim dum vaſa rumpuntur in oppoſitas partes ſe contrahunt, poſtea verò in priſtinum ſtatum ſe ſponte reſtituunt, præſertim ſi omne ceſſaverit irritamentum: Præterea dum orificia vaſorum conſtringuntur, aliquanto etiam poſſe prolongari, vi a tergo impellentium humorum diducta, adhuc non diffitemur: verum hoc totum nullo modo æquivalet præfatæ celluloſæ expanſioni, a qua præſertim repetenda eſt repletio vulnerum, ulce-

rum, verbo, quarumcunque cavitatum ab evacuatis abſceſſibus ſuperſtitum, quemadmodum & cauſa ejusmet celluloſæ expanſionis carnes mirè ſubinde luxuriantes. Ipſa celluloſa denique eſt quæ remediis, vel adæquata preſſione coercita, ita indureſcit, ut cicatrices vulnerum ac ulcerum abſolvat, cutique deficienti ſuppleat.

Si hanc telæ celluloſæ expanſionem pro carnium regeneratione (quæ nulla eſt) aſſumere vellent, ultrò concederemus, & quædam vacua a natura inſtituta ope ejusdem expanſionis quodammodo repleri poſſe, maxime cum videamus in luxuriantibus carnibus, prout ſuperius innuimus, adeo telam ipſam ſeſe extendere atque intumeſcere, ut etiam partium limites excedat.

Ve-

Verum etſi concedatur ab ipſa tela repleri vacuum, ubi prius colligebatur humor Hydrocelis; item & illud in quo humor lacrymalis collectus erat, quid inde conſequitur? Nonne æque facile, quinimò facilius humores per ſubſtitutæ telæ communicantes cellulas irruent? quod cum non tantum a priori, ſed etiam frequenti experientia a poſteriori evincatur, meritò in illam ſententiam adducimur, ut eam methodum ceu fallacem reſpuamus, quæ præſumtæ curæ radicalis Hydrocelis exemplo ac fundamento innititur. Fallaciæ ſiquidem, vel exinde a poſteriori maxime arguitur, quod illorum plures, qui arduam hanc periculisque plenam curationem, ſic dictam radicalem Hydrocelis, in Noſocomiis ſubivere, il-

luc recidivos ac triſtes remeantes, brevi excurſo tempore, & ſacculos intra ſcrotum hinc inde humore repletos gerentes vidimus. Id quod denſiſſimis ac perincommodis cicatricibus, a perpeſſa cura relictis tribuendum, ſin æque ac prius undique turgeret ſcrotum. Quod ſi verum exponere, prout in ſe eſt, noſtra interſit maximi, præciſe de effectibus ejusmodi curæ ſacco lacrymali adhibitæ, quotnam eorum, qui diuturnam hanc, atque moleſtam curam pertulerunt, in eadem prorſus antiqua, aut paulò minora incommoda relapſos non vidimus? Inde maximè, quod tota circa ſaccum (omiſſa morbi cauſa primaria) cura verſaretur?

Nimius fortè videar, quam propoſita opellæ brevitas ferat. Aſt eò impulit

ne-

neceſſitas illius refellendi argumenti, puta carnium regenerationis, vacua omnia replentis, quam pro baſi relatæ methodi ſtatuiſſe nonnulli ſibi gloriantur. Qui ſanè, ut nova indies opinioni huic vacillantia fulcra ſuppeditent, id præterea ſcripto tradunt, impoſſibile fore, ut carnium generatio, ſive vaſorum ſpontanea productio impediatur, ubi ſuppurationi occaſio detur. Ex quo inferunt, nequaquam obtineri poſſe, ut dum luxuriantes carnes, tubumque lacrymalem occludentes, abſumere intendimus, obſtructaque, inflataque ibi vaſa corrigere, rem conſequamur; ea ſemper de cauſa, quod ſibi falſò perſuadeant, neceſſario vaſa multum increſcere, tubumque replere, ubi ſuppuratio excitetur. Quam-

brem & tubi obſtructionem neglectui habent, & methodum, cui loco primariæ indicationis eſt obſtructionis recluſio, puta Fiſtulæ lacrymalis cauſæ principis profligatio, flocci pendunt. Hæc igitur argumenti fallacia in aprico ponenda erat; præterea demonſtrare incumbebat, quid reapſe ſit, id quod ſinus ab abſceſſibus relictos replet, quomodo denique firmis repagulis coercenda, ne tumeat, hoc eſt, ne ultra modum atque naturæ ſymmetriam tela celluloſa, quæ maximè illud præſtat, expandatur, cui remediis, vel preſſione provideri jam ſuperius innuimus: Remediis quidem, queis tantum ipſius telæ celluloſæ, quantum neceſſe eſt, conſumitur, ne amplius quid ſuperſit, de quo expanſio fiat: preſſio-

ne

ne verò, dum hac efficimus, ut plurimarum cellularum parietes una cohæreant, & occalleſcant, ſintque reliquis penitioribus impedimento, ne expandantur, ſive protuberent. Hinc vel illæ promoventur exiles aperturæ, quarum ope noverunt Fœminæ ornamenta auribus apponere.

Modò eſt de aliis memoratis methodis aliquid dicendum. Enimverò quod maxime in incipiente Fiſtula lacrymali, id conſequi poſſit, ut ope ſubtiliſſimi ſpecilli per punctum lacrymale ſuperius vel inferius immiſſi, obſtructionis locum attingamus, eam reſeremus, ubi a muco producta ſit; mucum injectionibus diluamus, tandem tubum totum evacuemus, abſtergamusque, minimè dubitandum, ma-

ximè cum cauſa dominans ſimplex ſit mucus ibi concretus. Idque vel obtineri æque poſſibile judicamus, licet aliquanto difficilius, ſi ejusmodi cura inſtituatur a parte naris, ſpecillum nempe, itidemque liquores per inferius tubi foramen immittendo. Quapropter has methodos, aliunde innocuas, initio morbi tentare, nedum prudens, ſed etiam utile interdum cedit; modo plus temporis in hiſce experiendis non inſumatur, ac neceſſe ſit, nunquam enim vidimus, ejusmodi agendi rationes in cura Fiſtulæ lacrymalis profuiſſe, niſi a concreto, ut ſupra, humore obſtructio inferioris tubi partis ſimpliciter obveniret; quo caſu paucos intra dies cura abſolvenda. At frequentius cauſæ validiores dominantur,

tur, tuncque longe alia cura aggrediendа, de qua brevi dicemus.

Cùm primum humores ob obſtructum inferius tubum incipiunt in ſacco coadunari, moleſtum pruritum, atque doloris ſenſum in angulo interiore oculi eò excitant, ut qui ejusmodi laborant moleſtia, cogantur ſæpiſſimè affectæ atque dolenti parti digitum admovere, ut de contento ſtimulante, ac fibras diducente humore aliquid per puncta lacrymalia educatur, quod quidem facilè contingit, dum puncta ipſa patula, & materies iis permeandis apta eſt; tunc temporis & naris affecti lateris conſueto ſiccior. Veruntamen ad operationem irruendum non eſt: tentandum prius, nùm remediis obſtructio reſeretur. Interdum juvat,

ſi

ſi aqua tepida ex vola manus per nares frequenter hauriatur; ſi major oculi canthus ſpiritu vini, aqua multa tepida diluto abluatur; ſi ſpleniolo uno vel altero, & faſcia contegatur, præterea ſi ſæpius emungantur nares, ſi ſimul humores, ſive quantitate, ſive qualitate peccantes per alvum evacuentur. Huic ſcopo magnoperè conducunt ſalia neutra, emulſis vel infuſis, maximè verò ſero lactis, adjecta: habent hæc, prout quotidiano uſu docemur, proprietates, ut crudos humores, evacuent, reliquos fluidiores reddant, ac obſtructiones blande reſerent. Præterea non mediocris utilitatis eſt aliqualem ſervare diætam, nec emplaſtri revulſorii ad nucham uſum omittere. Quæ ubi ad unam, alteramue he-

hebdomadam adhibita nihil juverint, fruſtra diutius continuantur. Quivis hiſce in morbis pertractandis vel modice verſatus, ex præteritorum ac præſentium ſignorum inita collatione probè intelliget, utrum obſtaculum latens in tubo lacrymali ſit per ea memorata remedia ſuperabile, nec nè; præterea an conſultius mox ab injectionibus exordiri. Sunt hæc mitiora media, quibus incipientium Fiſtularum cura aggredi debet; quæ ſi intra breve tempus pro voto non operentur, ad ſequentem noſtram methodum, utpoté tutam, recurrendum; quæ nedum in recente Fiſtula, ſed etiam in magis confirmata, ac pertinaci cæteris præſtat.

Porro hæc noſtra methodus ſupponit ambo puncta lacrymalia, vel ſal-

tem

Heister Chir: oper. P. 2 Sect. §§ 20 seq.

tem unum patere, nullum præterea adeſſe conſtantem tumorem, ita ut ſi aliquantulum tumeat canthus ille interior oculi, preſſione tamen evaneſcat tumor, ſimulque contenta materies per ipſa Puncta effluat. Quare ſi præter obſtructionem partis inferioris tubi lacrymalis, unde liber impeditur humorum in narem deſcenſus, nullus alius extet morbus, en methodus obſtructionem profligandi, naturalem & integram tubi lacrymalis functionem absque vel minima noxa reſtituendi.

1. Blandè comprimendus eſt ſaccus lacrymalis, ut collecti humores, ſi adſunt, per puncta exeant lacrymalia, dein linteo mundandus oculus affecti lateris, obvelato, ſi lubeat, altero, ne operationis tædeat ægrum.

2. At-

2. Attollitur ac parumper invertitur Palpebra ſuperior, ut punctum lacrymale in ipſa patulum ſe prodat; ſi vero occluſo puncto ſuperioris palpebræ, tantummodo illud pateat inferioris; hæc eſt parumper invertenda, donec punctum ejus patulum manifeſtetur.

3. Dum una manu continemus Palpebram, altera (ſervata viarum lacrymalium directione) per punctum lacrymale patulum inducimus cannulam auream, quam exhibet fig. 6. Tab. 1. Hæc intra ſuum vacuum recipit ſtylum ſive filum, æque ex auro confectum, unde ejusdem cannulæ firmitas augetur. Cumprimum ad obſtaculum ſive ad obſtructionem aurea cannula pervenit, idoneos eidem motus commu-

mu-

municamus, ut obſtaculum ſuperemus; quo obtento, blandè pergimus ad usque narem. Ad hanc perveniſſe nedum ex immiſſæ cannulæ quantitate, verum etiam ex ipſa, quæ ex nare prodit, materie, ex pruritu, ac ſternutandi ſtimulo judicamus.

4. Tunc ſtylum in ſinu cannulæ deliteſcentem educimus, & loco ejus chordam longe iis ſubtiliorem, quæ pro fidibus adhibetur, è ſuperiori cannulæ apertura inducimus. Statim ac in narem chorda deſcendit, humectatur, humore ibi contento, ac inflectitur; ideo continuata ejusdem immiſſione maxima pars per inferius cannulæ foramen exit in narem, & vel ex hac ipſa exterius prorumpit, vel in palatum deſcendit, vel etiam tota in-

tra

tra narem convolvitur. Ubi extrorſum apparet, totum fermè negotium jam confectum eſt, prehenſa enim duobus digitis chordæ extremitas inferior, atque contenta, ſurſum trahitur, educiturque cannula, proindeque in tubo lacrymali chorda remanet; cujus una extremitas exit anterius per narem, altera autem per punctum lacrymale; præciſè ut videre eſt in Figura tabulæ ſecundæ. Si autem chorda, quin per anteriorem naris aperturam erumpat, per ejusdem aperturam poſteriorem in Fauces deſcendat; exin per os educenda eſt; quod facillimum, ſi idoneo unco, aut volſella prehendatur. Quo caſu altera chorda per eamdem narem in fauces immittitur, & per os, eodem modo, immiſſa hæc extremitas educitur.

tur. Tunc chordarum binæ extremitates, quæ ex ore prorumpunt, nodo junguntur. Poſteaque chorda, ultimo loco immiſſa, per anteriorem naris aperturam educitur, hæc ſecum trahit nodum, proindeque extremitatem chordæ prioris. Quamobrem, re ut antea abſoluta, una extremitas chordæ eminet ex puncto lacrymali; altera autem exit per narem, ut videre eſt eadem figura (Tab. II.) Si vero chorda per cannulam immiſſa intra narem convolvatur, hinc volſella ſive unco facile educitur, eoque tandem modo, ut eadem figura (Tab. II.) patet, chordæ extremitatibus compoſitis, ad ſequentem diem ulterior operatio differtur.

5. Tunc filo ſerico appenditur turundula, ex duobus tantummodò filis

line-

lineis duplicatis confecta, ejusdem longitudinis, ac tubus lacrymalis; obducta eſt turunda unguento Roſarum, inducitur in tubum lacrymalem ex latere naris, dum inferiori præcedentis chordæ extremitati innectitur filum ſericum, cui ipſa turunda appenſa eſt, trahiturque ipſa chorda, ut tota exeat per punctum lacrymale, locumque præbeat ſequenti filo ſerico. Cumprimum turundula pervenerit ad ſummitatem tubi lacrymalis, non debet ultrò trahi, ſed componantur extremitates fili ſerici prout in ipſa figura repræſentatur (Tab, II.). Hunc apparatum ad duos dies relinquimus. Interea ægro jubemus ut quieſcat, caveatque a nimia applicatione. Binis diebus effluxis turundulam tertio ad-

huc filo craſſiorem immittimus, iterumque ad duos dies relinquimus. Sic ſenſim eadem proportione augetur turunda, donec tubus lacrymalis ordinariam diametrum recuperaverit. Verum ſi aucta, difficulter tranſiret, tunc ſuppuratio excitanda eſt, qua excreta caro, vel quicquid aliud tubum lacrymalem anguſtat, conſumitur. Suppuratio verò promovetur tantillo præcipitati rubri, & aluminis eidem unguento adjectis. Tubus ſat dilatatus, conſolidari poſtulat. Hoc ex terra lemnïa, atque tutia, loco præcedentium eidem unguento admixtis obtinetur. Ut plurimum ejuſmodi cura abſolvitur trium, vel quatuor hebdomadarum ſpatio; quibus elapſis turunda removetur. Filum verò ad-

huc

huc per menſes in tubo relinquendum eſt, ut ſi quid novi contingat, eodem modo, quo ſupra, facili occurramus. Hac ſane methodo perquam plures curavimus hujusmodi Fiſtulas.

Quod ſi morbus eò usque invaluerit, ut retentus in ſacco lacrymali humor eum valde dilataverit, indeque tumor ſit, vel abſceſſus (proût figura Tab. III. videri datur) aliam tunc inire viam, priori non valde abſimilem eo magis expedit, quod Diateſi ſacci, uſu prioris methodi proſpicere ducimus impoſſibile.

1. Igitur idoneo cultro (Gallis Biſturi) ſimpliciſſimo, nullaque crena inſtructo, tumoris inciſio facienda eſt, ejus plane magnitudinis, quæ figura Tab. III. exhibetur. Anatomia verò

& experientia docent quomodo apex cultri tunc dirigendus, ut in ſaccum tutò perveniat, vaſis majoribus illæſis, ipſoque palpebrarum ligamento.

2. Dum illuc pervenerit culter, juxta eum ſpecillum ſulcatum in ſaccum tubumque ipſum immittendum eſt. Cum primum ſpecillum ad obſtaculum uſque deductum eſt, illud ſuperare blandè curamus. Obſtaculo victo, pergimus inſinuare ſpecillum, donec perveniat ad narem. Noſcimus illuc perveniſſe ipſismet, quæ ſupra innuimus, ſignis.

3. Tunc per ſulcum ſpecilli cannulam argenteam ſtylo munitam ac repræſentatam figura 5. (Tab. I.) immittimus. Cùm primum hæc in canalem oſſeum pervenit, educimus ſpecillum, pergimus

deor-

deorſum cannulam impellere, donec in narem ipſa deſcenderit, quo dum perveniſſe videtur, contentum in cannula ſtylum educimus.

4. Ope ipſius cannulæ, ab ejus foramine ſuperiore, in narem chordam inducimus, ſicuti priori methodo factum eſt. Verum in hoc differt methodus a præcedenti, quod loco turundulæ penicillum ex pluribus filamentis confectum, filo ſerico, quod per tubum lacrymalem excurrit, appenditur; neque per narem, ſed per ipſum factum vulnuſculum mox eo uſque immittitur, ut hujus cavitas inde repleatur. Nam duplex ſcopus eſt, nempe tubi obſtructionem curandi, ſimulque vitia ſacci corrigendi: præter dilatationem ſubinde exulceratione, vel etiam lu-

xuriante carne, vel duritie ſaccus laborat, quæ omnia ſanari debent. In hunc finem penicillum obducimus unguento altheæ, vel Balſamo arcæi, cui additum eſt tantillum de præcipitato rubro, & alumine, ac quotidie renovatur. Frequenter iteramus injectiones mellitas, quibus ſub finem curæ adiicimus tantillum ſpiritus vini.

5. Ubi ſacco per eam curam ſat proviſum noſcimus, tunc reliqui tubi cura habetur, ipſiſſima methodo ſupra relata. Diverſitas hæc ſola eſt, quod nullum filum traducimus per punctum lacrymale; quod foret ſuperfluum; ſed exit filum ſericum per ipſum locum, in quo vulnuſculum inflictum. Quod ſanè vulnuſculum, ubi eò perductum eſt, ut filum tantum admittat,

vix

vix diſtingui poteſt a quovis cutis poro: brevique temporis intervallo vix ullam cicatricem deprehendimus, quam quidem de omnimoda induſtria vitare ſtudemus, ne venuſtati, vel minimum jactura ſit.

6. Verum eadem fermè proportione ac gravior ſtatus morbi, majoribus cautelis opus eſt. Quamobrem non tantum hic cura longior; ſed & filum ſericum cera oblinitum, ſæpiusque renovatum diutius relinquendum erit, ſi vero filo ſerico aureum ſubſtituamus, adhuc plane tutius: utrique extremitati appendere parvum annulum optimè cautum, ne ſuo è loco exeat. Si quid novi ſuperveniens novas ſuppetias deſideret, tantummodo filum ſericum inferiori annulo apponatur, com-

primaturque eò, ut intra tubum recipiatur; ita dum ſurſum attrahimus annulum alterum, digitis, aut volſella prehenſum, ducitur de novo filum ſericum in tubum, ejusque ope turundulam, qua poſſumus ſuppurare, dilatare, atque iterum firmius ipſum tubum conſolidare. Rari quidem hujusmodi caſus, aſt qui frequenti noſtra praxi interdum contigere: maximè dum ægri neglectui habuerunt paucas eas cautelas, quas ipſis injungere ſolemus. Tres ſunt, quas præcipuas commendamus. Prima ne dum nares emungunt ægri, earumdem extremitates comprimant, ſed liberum exitum aëri, reliquisque in naribus contentis materiebus relinquant: ſecunda, ut globulo, ex convoluto linteo confe-

cto

cto frequenter comprimant canthum oculi, jampridem tumore affectum, quæ cautela adhuc magis juvat, ſi fuerit globulus vino, vel ſpiritu vini aqua diluto madefactus; digitus quidem ſuppleret globulo, verum non adeò utiliter: Tertio loco ſuademus, ut aquam tepidam, ad minimum ſemel de die naribus hauriant, maximè tunc temporis, quo filum ſericum, vel aureum eſt intra tubum lacrymalem.

Deſcriptam hactenus habemus methodum, qua uti oportet in Fiſtula quæ neque tumore, neque manifeſto ulcere ſtipatur. Præterea quæ ſit adhibenda ubi tumor, vel abſceſſus ſimul adeſt: ſupereſt oſtendamus, quid faciendum, ſi loco tumoris, vel abſceſſus, ulcus, vel præternaturale foramen in

can-

cantho pateat. Namque ii tres ſunt Fiſtularum lacrymalium gradus, qui arte corrigi poſſunt. Monendum vero, ulcus ſive foramen nonnunquam cum tumore etiam junctum eſſe, ut apparet ex figura Tabulæ tertiæ, ex vivo deſumpta, quod ex eo contingit, quia dum humores tenuiores per ulcus ſive foramen exeunt, craſſiores ſubſident, tumoremque faciunt. Si igitur illud ulcus, ſeu foramen fuerit ſatis amplum, ut locum præbeat ſpecillo, & cannulæ argenteæ, in præcedenti methodo adhibitis, non opus erit dilatatione ſive inciſione; perque illud foramen omnia quæ ſuperius expoſuimus inſtitui poterunt. Sin verò ſatis patulum fuerit, tunc parva inciſio in eodem loco adhibenda, ſicuti ſuperius de-

demonſtratum eſt, omniaque ad inſtar deſcriptæ ultimo loco methodi in eumdem finem peragenda ſunt.

Jubet Celſus (lib. VII. cap. VII. de æpilope) ut *ſummum foraminis*, ſive ulceris *hamulo excipiatur*, *deinde totum id cavum*, *ſicut in Fiſtulis* (reliquis) *usque ad os exſcindatur*, *osque ferramento aduratur*. Aſt crudelem hanc methodum periculisque, ut ſuperius diximus, obnoxiam, licet apud plures uſitatam, tamen nunquam adhibebimus; Etſi etiam aliqua ſubjecti oſſis caries adeſſet, ad quam amovendam maximè aduſtio illa dirigeretur. Frequenti enim experientia edocti ſumus, ipſam cariem noſtra ultima deſcripta methodo feliciſſimè ſuperari poſſe. Quod ut exemplis adhuc confirmetur, nonnulla

ex

ex multis, quæ extant, afferre ducimus.

Anno 1757. adibat me puerulus è plebe, 13. annos natus, obnixè rogans, ut ſibi miſero ſubvenirem. A variolarum tempore, quas nondum tertio anno effluxo ſubiverat, Fiſtula in utroque oculi cantho laborabat. Initio humor in ſacco ſecretus refluebat per puncta lacrymalia. At lapſu temporis craſſior factus eò inflabat ſaccum, ut una cum tegumentis hic diſrumperetur; per novam tunc viam humores effluebant, ac diſparebat tumor. Cumprimum vero ea clauderetur, en iterum tumor, qui eodem modo, ſponte ſua, ter quaterque in anno aperiebatur. Tandem inceperat uterque canthus parvo foramine perpetuo hiare,

un-

unde ſubtiliores humores perenniter guttatim extillabant, ſubſidentibus craſſioribus. Quare eo tempore, quo me adiit, una cum tumore in utroque latere, & parva aderat apertura, prout videre eſt in figura Tab. III. rem uti erat ipſo in puero repreſentante. Fœtor currupti oſſis ſcatebat nedum ex tumoris hiatu, ſed etiam ex naribus. Inductum per eos ſpecillum ubique oſſa nuda aſperaque tangebat, magnamque offendebat reſiſtentiam circa medium tubi lacrymalis.

Ut commodè igitur poſſem ſacco lacrymali, & toto tubo mederi, inciſione, ſuperius deſcripta, parvum illum hiatum dilatavi, ut videre eſt in cantho oculi ſiniſtri ejusdem Figuræ (Tab.

III.

III.) dein curam ſuperius expoſitam per ultra duos menſes adhibui; quibus elapſis, quam optime Puer ille revaluit.

Digna quidem animadverſione fuerunt in eo caſu, mox relato, ſquamulæ, atque oſſium fragmenta, quæ ad inſtar cicerum malleo confractorum ſæpiſſimè exiverunt; quibus modo penicillum, modo verò turunda è tubo educta referta inveniebantur: Argumento ſanè, quod natura, cum primum ſui compos eſt, nec ulterius ab inductis cauſis affecta, ſcit per ſe ſola, vel cum leve artis adminiculo iis dehonorari, quæ vel inutilia, vel nocua ipſi ſunt, quorum numero procul dubio, accenſenda eſt oſſium caries; cujus quidem rei præter exemplum illius Pueri

alia

alia quamplurima extant. Nimium ab inſtituto recederem, ſi modò hæc adducere vellem. Præſtabit tamen unum, præter ea, quæ ad Fiſtulam immediatè ſpectant afferre, quia multam cum hac ipſa habet affinitatem.

Uxor cujusdam linguæ gallicæ præceptoris, domi habitans, ubi antea Noſodochium Cæſareum, conquerebatur de oſteocopo dolore paulo ſupra ligamentum palpebrarum præciſè in illa parte oſſis frontalis, quæ ad initium ſulci lacrymalis deſcendit. Rubebat cutis ibidem, ac modicè tumebat; dum digito pars tangeretur aliqua manifeſtabatur innaturalis oſſis eminentia. Ut me hæc fœmina adiret, ſuaſerat egregius Profeſſor Hiaus, timens Fiſtulam lacrymalem; cum è

regione ſacci lacrymalis, at paulo ſuperius morbus eſſet. Meo conſilio geſſit emplaſtrum diachili compoſiti, quotidie parti recenter admotum. Cum poſt tres hebdomadas pars tumidior eſſet, & aliqua fluctuatio perciperetur, tegumenta apice lanceolæ ſecui. Brevi poſt in conſpectum ſe prodiit oſſis ſquama, quæ volſella prehenſa, ac vi leviſſima educta, viſa eſt latitudine atque denſitate auricularis unguem æquare. Exin pars eadem nec doluit, nec quicquam paſſa eſt.

Porrò ii duo relati caſus ſatis probare videntur, quam facilè eximatur caries ex hiſce partibus, absque violentium remediorum uſu, quæ ab aliis frequentiſſimè adbibentur. Quæ præterea conſequuntur, ultrò rem hanc

con-

confirmabunt, ac demonſtrabunt noſtræ methodi præſtantiam in curanda qualibet Fiſtula lacrymali, modo arte curabili.

Novem ab hinc annis auxilium meum implorabat uxor condimentarii Celſiſſimi Principis Wenceslai a Lichtenſtein. Horrendum tumorem gerebat in interiore oculi dextri cantho, qui nedum palpebras, ſed totam ejus lateris genam invadebat. Aderant ſimul dolores enormes non ſolum impedientes ſomnum, ſed etiam commeſtionem. Cutis tumorem obducentis color pene lividus. Hæcque omnia jam a pluribus diebus invalebant, Senſim tumor ille in tantam molem excreverat: Aſt fermè ab incunabulis hæc fœmina (34. ætatis annum tunc attingens)

gens) tumore aliquo ibidem affecta, preſſione tamen digiti quodammodo evaneſcente, ob eruptionem contentæ materiei per puncta lacrymalia: quinimo jam adulta, cum paulo fortius hunc ſemel tumorem comprimeret, effluxum valde copioſum ad nares atque palatum experta eſt, materiei ad nauſeam uſque ſtomachum moventis, tumorque ad tempus aliquod ſubſidebat. Iterum comparebat, tumebatque eò grandior, quò inſtabant catamenia. Antequam me conſuleret alios adierat, quos deſperantes de cura, morbumque aggredi renuentes doluit miſera: quod timerent ex eo colore livido latere cancrum. Spem ipſe feci. Antequam vero curationi manus admoverem, ſategi, ut Feminam inſpice-

ret

ret Ill. Baro van Swieten, qui pro ea qua pollet in diagnoſi quorumcumque morborum ſcientia ſumma, non prius paucis ipſi meam ſententiam aperii, quod de natura, & curatione morbi rectum ejus pro more judicium fuit, ac hæſitanti Feminæ adjecit animum, ut læta atque firma ſubiret operationem, quam hiſce lineis humaniſſime ſollicitavit.

MONSIEUR.

Je ſuis de votre avis, & il ne faut pas tarder, demain à onze heures du matin, je me trouverai chez la malade pour être témoin &c.

Van Swieten.

Statuta igitur hora, ab inciſione operationem exorſus, eam conſueto paulo majorem de induſtria feceram; ut partium examini commodior pateret aditus, ipſis-que remediis topicis applicandis. Mox aperto tumore ingens copia fœtidiſſimi puris ſaltu fermè proſiliit. Quo evacuato digitum annularem in relictum ſinum induxi. Ubique oſſa nuda hinc inde ſcabra, offerebantur. Potuimus digitum tam ultro in orbitam immittere, ut muſculorum oculum moventium origines tangeremus. Digito educto ſpecillum ſulcatum in tubum lacrymalem immiſſum fuit; at ferme ubique, ob exeſum tubum, in ſubſtantiam oſſeam ſcabramque ſpecillum impingebat, & magna reſiſtentia circa medium cana-

canalis oſſei detinebatur. Potui tamen hanc ſuperare, & in narem uſque ſpecillo deſcendere. Quo obtento cœtera proſequutus ſum ad methodum ſuperius jam deſcriptam, hac ſolummodò differentia, quod præter penicillum, plura adhuc gromera, ex filamentis confecta, ad replendum ſpatium, ab evacuato pure ſuperſtes, adhibui. Spongiam præparatam etiam aliquoties immiſi, ut vulnus diutius ſatisque hiaret. Apice retuſo lapidis infernalis æque pluries uſus fui, ad citius conſumendos induratos ſacci parietes.

Vix octo effluxerant dies ab incepta cura, & jam oſſium fragmenta, & ſquammulas in ſuperficie educti penicilli digitis eum contrectando depre-

hendebam. Quod multoties deinde tum in eodem penicillo, quam in turunda per totum canalem immiſſa contigit experiri.

Cura hæc ad ultra duos menſes protracta, filo ſerico alterum ex auro confectum, ut ſuperius innuimus ſubſtituebatur. Nil amplius incommodi ex eo tempore femina perpeſſa eſt. Hæc cum ſcriberem adire non neglexi, & optime valentem reperi. Cuique artis curioſo eam pro lubitu inviſere facultas eſt, in platea, Germanice dicta, *Herrens Gaſſen*. Pluries viderat Ill$^{mus.}$ Præſes van Swieten; lætatusque eſt de tam facili, conſtantique curatione, absque vel minima ſuperſtite deformitate peracta; vix e-

nim

nim nudis oculis inciſionis ſtigma deprehenditur.

Caſum non multum a precedente abſimilem offerebat præfatus egregius Hiaus, dum curæ noſtræ commendaret Dominum de Gruber. Ab annis 30. hic tubum lacrymalem obſtructum habuit. Primis decem annis humor redundavit per puncta lacrymalia; exin verò incepit coadunari in ſacco lacrymali, tumoremque excitare. Dum me adivit, eodem fere modo exterius affectus erat, ac præcedens Femina. Ipſiſſimam ac in ea curam inſtitui. Materies in tumore contenta ejusdem ferme coloris erat, ac illa quæ tunicam oculi, Ruyſchianam dictam, oblinit. Sæpiſſime in amota turunda oſſium fragmenta inſpiciebam. Hunc

verò, curæ ſuæ diligentiſſimum, ſpatio 6. hebdomadarum ſanum, & incolumen ad negotia remiſi. Ab eo tempore optime valet, in platea dicta Paſſaur Hoff.

Alios omittimus caſus, in quibus noſtra hac methodo, in cura Fiſtulæ lacrymalis (morbi nempe Viennæ Endemii) eo felicius evaſimus, quo tot miſeros, habitos incurabiles, facili adeo negotio redemimus. Hinc eſt, quod cum ratione, tum experientia ſuffulti, probè de ejusmodi præſtantia methodi ſentire putamus, dum proferimus vix caſus excipiendos, in quibus ratio hæc curandæ Fiſtulæ lacrymalis non ſufficiat, aut ſaltem ſi qui dentur, quibus non integre conducat, eos habendos eſſe quavis alia hactenus com-

per-

perta methodo deſperatos, de quibus inferius dicam.

Nunc pauca circa regimen eorum, qui curam noſtram ſubeunt, adnotanda. Rigoroſam Diætam nemini preſcribere ſolemus. Dummodo haud comitentur Fiſtulam gravia ſymptomata; ut eſſent validæ inflammationes, intenſique dolores, aliaque id genus. Tunc enim ab alimentis craſſioribus, vel alcalinis abſtinendum; quorum loco diluentia antiphlogiſtica ſubſtituimus. Præterquam quod vix erit vel modice in phiſica humani corporis initiatus qui non ſentiat, quod quo parcius nutriantur ii, qui ejusmodi morbo laborant, eo minor futurus ſit ad caput, & vias lacrymales humorum confluxus: proinde minus dilatabuntur vaſa

fa-

facilior erit conſtrictio, & reſiſtentia eorumdem vaſorum, quæ ob nimiam dilatationem craſſiores fundebant humores, quam par erat. Quilibet æque ſentiet, quod ſi humores acrimoniam aliquam induerint, (a qua ſæpe morbus hicce dependet) idoneis ipſa remediis interne exhibitis attemperari debeat; alias difficulter bene cederet cura topica a nobis propoſita. Æque ſi viſcera non eſſent apta ad bonos & permeabiles condiendos humores, deberent quantum artis eſt immediate corrigi, ne ſuo deſint muneri. Quo vero ad Fiſtulas incurabiles, eas eſſe ducimus, vel quæ a cauſis dependeant, invincibilibus; vel quæ a fabrica penitus exeſa atque conſumpta. Exempli gratia impoſſibile exiſtimamus curare

rare Fiſtulam lacrymalem, quæ a tumefacto ultimo oſſe turbinato, orificium inferius tubi lacrymalis occludente, penderet. Hujusmodi caſus vidimus præcipue in luë venerea affectis. Dum recens morbus eſt, poteſt tumor reſolvi, at ubi induratus, tunc ferme impoſſibile. Neque cura tunc obtineri poteſt, ſine magna operatione in qua ſimul aperiatur naris. At de hiſce in peculiari diſſertatione de cura polypi narium erit quod agam; ſunt plane admiranda ea phænomena, quæ ex contagio venereo lacrymalibus viis, ac præſertim oſſibus easdem ſuſtinentibus ſuperveniunt. Quamobrem ſi Fiſtulæ inde enaſcenti opportune non ſuccurratur, brevi incurabilis evadit. Nec ſola peculiaris cura externa ſuffi-

cit,

cit, oportet iis interne uti quæ vim de corpore virus venerum eliminandi poſſident, quæque, ut notiſſima, ſilentio prætereo. Interdum etiam cancroſum ulcus vel Fiſtulam lacrymalem precedit, vel ipſi ſupervenit. In utroque caſu ſanatio penè impoſſibilis, niſi cancroſa labes ſimul auferatur. Dum Pariſiis per ultra quinque annos frequentaſſem magnum illud noſodochium (L' Hôtel Dieu), in quo brevi anni ſpatio, ultra quadraginta millia hominum, ſexus utriuſque confluunt, ampliſſima occaſio fuit, cum omne morborum genus expendendi, tum methodos curæ experiundi: Pluries igitur vidi hujusmodi ulcera cancroſa fœde ſaccum lacrymalem invadentia: Si pro cura ignis applicatio

erat,

erat, triſtiſſima ut plurimum conſequebantur effecta. Quamobrem ratione atque experientia ſuffulti ab hoc formidabili remedio abſtinendum ducimus. Ambabus vero ulnis recipimus, quod Clariſſimi Doctoris Störck Studium atque ſolertia, inventum ſuppeditarunt: infuſum nempe, & extractum cicutæ, ut cancro ſuccurratur.

Quinimo ubicunque conſueto pertinaciores ſint Fiſtulæ lacrymales, non abs re putamus uti pilulis ex extracto cicutæ confectis. Ineſt illi extracto, quantum ab experimentis judicare fas eſt, ſingularis humores incidendi virtus, per proprias vias movendi, evocandi etiam, nec non e corpore nocua eliminandi; ideo & ſtagnantes humores reſolvendi motum & circulum una

cum

cum ſanitate reſtituendi. Ne autem videamur hoc præcario dixiſſe, unum & alterum exemplum afferre ducimus, unde cicutæ virtus vel incredulis pateat, credentibus vero quanti facienda ſit, vel pro Fiſtulæ lacrymalis curatione innoteſcat.

Aderat ante annum virgo 20. circiter annos nata, dudum pertinaciſſimam Fiſtulam ſub mento gerens, ad uſque contigui oſſis ſubſtantiam pertingentem: variis in caſſum adhibitis, conſului tandem pilulas ex extracto cicutæ. Ipſemet 300. propinans, ut ſumeret; initio unicam, mane, meridie, & veſperi: progreſſu binas qualibet vice, cuilibet ex iis pilulis binorum granorum pondus inerat. Vix ſumpſerat medietatem, at Fiſtula penitus

nitus clauſa erat, nullo ſuperſtite tumore, vel duritie. Sumpſit & reliquas; ab eo tempore affecta pars, evaſit ſaniſſima. Rediit multoties, ut aſpicerem. Monui ut Illuſtiſſ. Baronem van Swieten adiret, atque oretenus initia morbi, progreſſum, & curam proferret ipſa, confirmaretque, uti poterat, quæ literæ meæ ipſi traditæ exponebant, id quod fecit diligentiſſimè.

Æque proficuas alteri curandæ Fiſtulæ expertus vel ipſe ſum cicutæ pilulas. Invadebat Fiſtula ductum illum ſalivalem Warthonianum dictum; pars quidem corporis præ variis morbis, duris etiam atque lapideis concretionibus ſubjacens. Id quod non inutile meminiſſe; dantur enim, qui

licet artis omnem ambitum percurriſſe ſibi imaginentur, attamen ex ignoratis hujusmodi cauſis, vel ob anatomiæ neglectum, miris nominibus ſtudent innuere, atque confundere cum ipſis cauſis effectus, qui tantummodo obſtructionem illius ductus neceſſario conſequuntur. Hinc vocant Herniam eam glandulæ Maxillaris inflationem, quæ impeditum ſalivæ effluxum, ſive excretionem conſequitur, Herniam hanc topicis remediis fruſtra curare intendunt. Rident ſiquis ſuperveniens dicat morbum a lapillo in ejusdem Glandulæ excretorio ductu concreto pendere, proinde floccipendunt, imo periculoſam ægris traducunt operationem ad removendum lapidem propoſitam. Tandem ex even-

ventu convincuntur. Verum ut de Fiſtula eumdem ductum aliquoties invadente incæptum proſequamur; exemplum obtulit ſutor qui jamdudum eadem moleſtabatur. Multa adhibuerat remedia, inter quæ etiam ſublimatum corroſivum ſpiritui vini admixtum, in Noſocomio ſancti Marci, ſibi in caſſum propinatum. Ipſe quoque variis mediis curationem tentaui: ductum incisione dilataui: collyria injeci ad eum detergendum; at fruſtra hæc omnia. Huic demum cicutæ pilulas adminiſtravi, eodem modò ſumendas ac præcedens puella. Brevi poſtea loco foetidiſſimi puris totum palatum, totamque digeſtionem inficientis, prodiit lympha ſubtilis, tantaque copia, ac exprimi natura-

raliter ſolet. Sic revalebat æger ab incomodo, quod etſi in tam exili particula hæreret, tamen totum corpus cachochymicum, ne dicam cachecticum reddebat. Ab eo tempore vegetum ac uxoratum video.

Porrò ſi darentur hujusmodi caſus ubi viæ lacrymales, etſi apparenter reſtitutæ, tamen pertinaciori Fiſtula denuò afficerentur: id quod, etſi rariſſimè, aliquando tamen obvenire poſſe haud negamus; tunc id ſpecifici ea, qua par eſt, cautela adhibere, & prudens & conſultiſſimum erit. Id enim quod ad Artis emolumentum, adeoque ſalutis commodum inventum exploratum, atque compertum eſt, in auxilium vocare, Prudentiæ humanitatis, Religionisque eſſe puto. Nihil-

hilque præterea decumbenti medico gravius, quam quæ aliorum ſtudium, & labor optima ſuppeditarint, negle-ctui habuiſſe, ac extuliſſe, quæ minus ratione atque experientia probantur; nonnullorum fortunæ, & laudi detraxiſſe.

Ex.

Explicatio Tabularum.

Tab. I.

FIg. 1. Repræſentantur viæ lacrymales integræ, coeteris a partibus ſegregatæ.

a ~~A.~~ b ~~B.~~ bini tubuli, ſive canaliculi a punctis lacrymalibus (cc.) incipientes.

A tubus lacrymalis major, cujus portio punctis ſuperſtans, dicitur pars ejus amplior ſive ſaccus: portio verò jacens infra puncta, dicitur pars tubi inferior, ſive minus làta; ſuo foramine (d) cum nare communicans: oppoſita extremitas (e) totaliter clauſa, ſacci fundus nuncupata.

Fig. 2. viæ lacrymales per medium diſciſſæ, ut pateat interna earumdem cavitas, nec non granula glanduloſa,

ten-

(de quibus cap. 1.) majoris diſtincti-
onis cauſa nonnihil aucta.

Fig. 3. A. tubus major Palpebris appenſus.

a ~~A.~~ b ~~B.~~ puncta lacrymalia.

Fig. 4. A. tubus major in ſitu vero, reſecto naſo, eoque ſubſtantiæ oſſeæ, quod ne tubus conſpiceretur, impedimento erat.

b ~~B.~~ Antrum naris ſiniſtræ.

c ~~C.~~ Ultimum os turbinatum.

d ~~D.~~ Specillum, ex puncto lacrymale ſuperiore in tubum lacrymalem immiſſum, deſcendens ad uſque antrum naris.

e ~~E.~~ locus, ubi extremitas tubi lacrymalis membranæ pituitariæ, narem inveſtienti, inſeritur.

a ~~A.~~ Ligamentum palpebrarum.

Fig. 5. A cannula ex argento confecta B. ſtylus in illam inductus.

vel

Fig. 6. A. cannula ex auro confecta, quæ in ſua cavitate recipit filum, ex auro vel illud confectum.

Tab. II.

Demonſtrat quomodo (finita operatione) inducti fili ſerici altera extremitas ejusdem exeat per punctum lacrymale, altera autem per narem.

Tab. III.

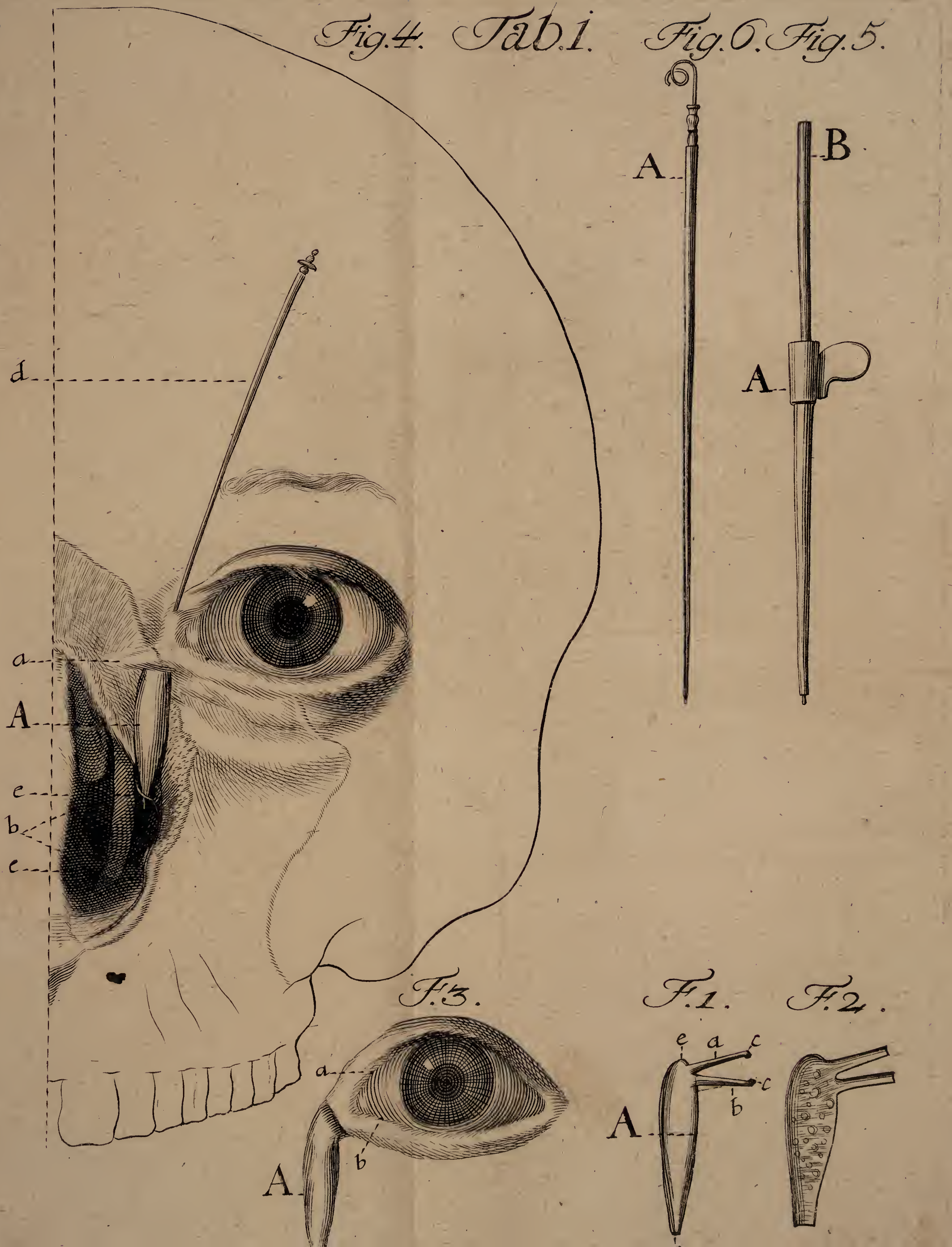
Exhibet ad vivum Fiſtulam lacrymalem magis completam, utrumque oculi canthum majorem occupantem; locum, & magnitudinem inciſionis.

Præcipui errores — *Correcti.*

Pag. 11.	Lin.	3.	aliis partibus	aliis a partibus
17.	—	1.	qua	quam.
29.	—	13.	obſorpta	abſorpta
60.	—	16.	quidem	quidam
63.	—	3-4	conſumpterum	conſumptorum
74.	—	18.	obſolvenda	abſolvenda
82.	—	13.	ſine unco	ſive unco
93.	—	5.	æpilope	Ægilope
96.	—	15.	16. dehonorari	de honerari
98.	—	9.	qua	quæ
102.	—	5.	ipſis que	ipſisque

Monitum Bibliopego.

Hæ correctiones ponendæ ad calcem operis; dein ſequentur Tabulæ.

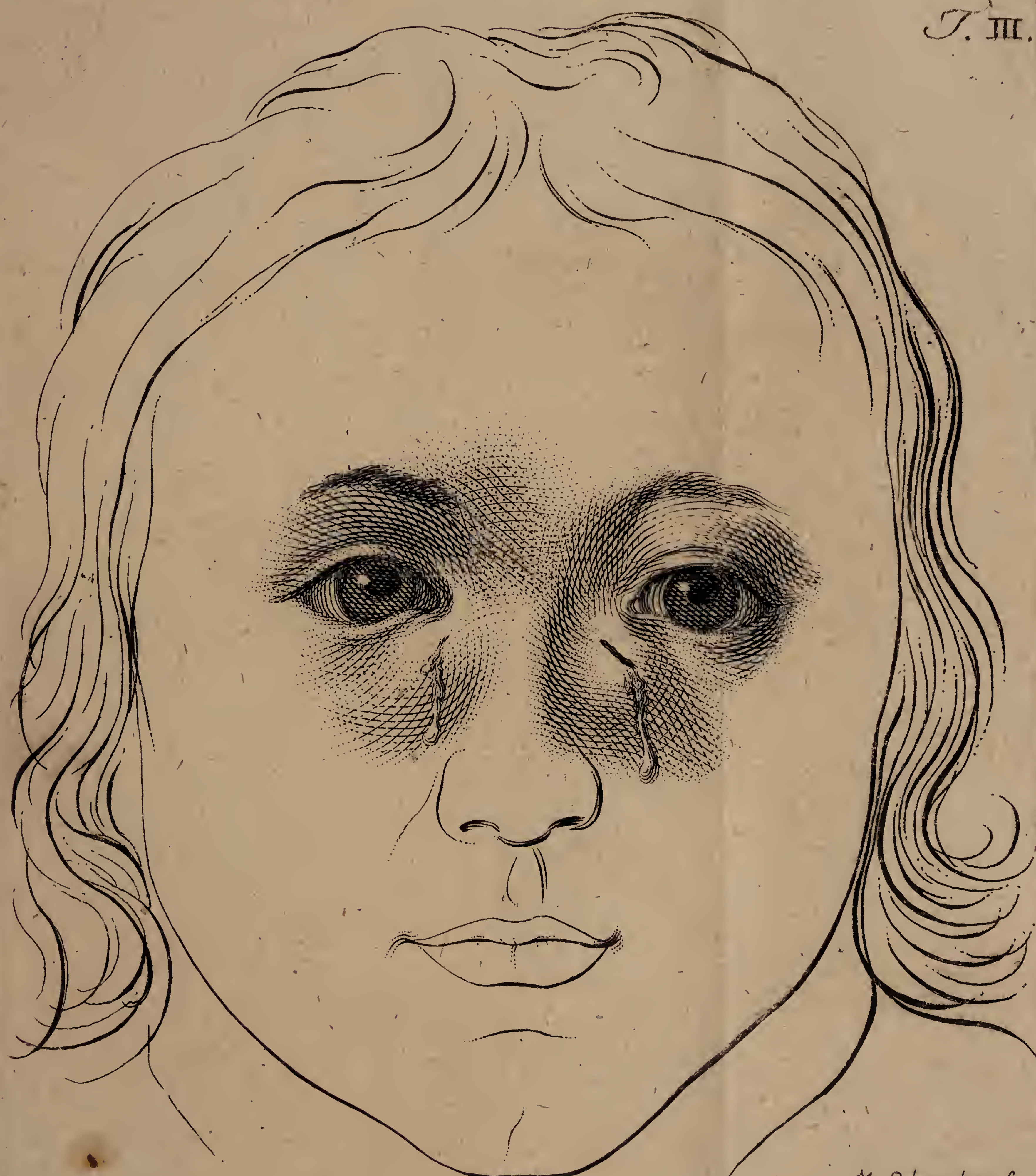

Fig.4. Tab.1. Fig.6. Fig.5.
A
B
A
d
a
A
e
b
e
F.3.
a
b
A
F.1.
F.2.
e
a
c
c
b
A

T. II.

J. Schmutzer ſc.

T. III.

J. Schmutzer sc.